Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0229

Razmere v Afganistanu: podpora ženskam in skupnostim, ki so jih prizadeli nedavni potresi

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. oktobra 2025 o razmerah v Afganistanu: podpora ženskam in skupnostim, ki so jih prizadeli nedavni potresi (2025/2872(RSP))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah z dne 10. decembra 1948 in Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah z dne 16. decembra 1966,

– ob upoštevanju Konvencije OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk z dne 18. decembra 1979 in Konvencije OZN o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989, ki ju je ratificiral tudi Afganistan,

– ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN z dne 7. julija 2025 o razmerah v Afganistanu,

– ob upoštevanju poročila generalnega sekretarja OZN z dne 11. junija 2025 varnostnemu svetu OZN o razmerah v Afganistanu in njihovih posledicah za mednarodni mir in varnost,

– ob upoštevanju Konvencije OZN o statusu beguncev z dne 28. julija 1951 ter njenega dodatnega protokola iz leta 1967,

– ob upoštevanju načela nevračanja v skladu z mednarodnim pravom,

– ob upoštevanju sklepov tretjega srečanja posebnih odposlancev OZN za Afganistan, ki je potekalo od 30. junija do 1. julija 2024 v Dohi v Katarju,

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o razmerah v Afganistanu in zlasti resolucije z dne 19. septembra 2024 o vse slabšem položaju žensk v Afganistanu zaradi nedavno sprejetega zakona o spodbujanju

kreposti in preprečevanju greha[1],

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 14. novembra 2022 o ženskah, miru in varnosti ter sklepov Sveta z dne 15. septembra 2021 o Afganistanu, v katerih je določenih pet meril za sodelovanje EU z dejanskimi oblastmi pod vodstvom talibanov,

– ob upoštevanju sodbe Sodišča Evropske unije z dne 4. oktobra 2024[2], v kateri je razsodilo, da sistemska diskriminacija, kot je tista, s katero se soočajo afganistanske ženske pod talibansko vladavino, pomeni preganjanje v skladu z azilno zakonodajo EU,

– ob upoštevanju Sporazuma z dne 18. februarja 2017 o sodelovanju za partnerstvo in razvoj med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Islamsko republiko Afganistan na drugi strani[3],

– ob upoštevanju tematskih smernic EU o zagovornikih človekovih pravic, spodbujanju in varstvu otrokovih pravic ter nasilju nad ženskami in dekleti ter boju proti vsem oblikam diskriminacije proti njim,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 10. marca 2021 z naslovom Humanitarne dejavnosti EU: novi izzivi, enaka načela (COM(2021)0110), ki daje prednost zaščiti, pripravljenosti na nesreče ter potrebam žensk in ranljivih skupin,

– ob upoštevanju letnega poročila Svetovnega programa za hrano o Afganistanu za leto 2024, objavljenega 27. marca 2025,

– ob upoštevanju indeksa človekovega razvoja za leto 2022,

– ob upoštevanju skupne izjave Sveta in predstavnikov vlad držav članic v okviru Sveta, Evropskega parlamenta in Komisije z dne 30. junija 2017 z naslovom Novo evropsko soglasje o razvoju – Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost,

– ob upoštevanju analize organizacije International Crisis Group z naslovom Afghanistan: The Taliban Restrict Women’s Rights, Worsening the Humanitarian Crisis (Afganistan: Talibani omejujejo pravice žensk in poslabšujejo humanitarno krizo), objavljene 31. januarja 2023,

– ob upoštevanju poziva Unicefa za humanitarno pomoč za leto 2025,

---

1 UL C, C/2024/7211, 10.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7211/oj.

2 Sodba Sodišča z dne 4. oktobra 2024, AH, FN/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, C-608/22, C-609/22, ECLI:EU:C:2024:828.

3 UL L 67, 14.3.2017, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/434/oj.

objavljenega 5. decembra 2024,

– ob upoštevanju nujnega poziva za financiranje za Afganistan, ki ga je Agencija OZN za begunce objavila septembra 2025,

– ob upoštevanju poziva Unicefa k odzivu na potres v Afganistanu za leto 2025, objavljenega 9. septembra 2025,

– ob upoštevanju načrta Mednarodne organizacije za migracije za odzivanje na krizo v Afganistanu za leto 2025, objavljenega 16. decembra 2024,

– ob upoštevanju poziva Svetovne zdravstvene organizacije za izredne zdravstvene razmere iz leta 2025, objavljenega 16. januarja 2025,

– ob upoštevanju nalogov za prijetje, ki jih je 8. julija 2025 izdalo Mednarodno kazensko sodišče proti talibanskemu vrhovnemu voditelju Haibatuli Ahundzadi in talibanskemu vrhovnemu sodniku Abdulu Hakimu Hakaniju,

– ob upoštevanju sodbe Sodišča Evropske unije z dne 16. januarja 2024 v zadevi C-621/21 o odobritvi mednarodne zaščite ženskam, ki so žrtve nasilja na podlagi spola[1],

– ob upoštevanju člena 136(2) in 136(4) Poslovnika,

A. ker je 31. avgusta 2025 provinco Kunar v vzhodnem Afganistanu prizadel smrtonosni potres stopnje 6,0, zaradi katerega je v Kunaru in sosednji provinci Nangarhar umrlo 2 200 ljudi, več tisoč pa je bilo ranjenih; ker je bilo uničenih več kot 6 700 domov in so bile porušene celotne vasi, tako da ob bližajoči se zimi v šotorih živi vsaj 11 000 ljudi, ki jim grozi podhladitev; ker je zmanjšanje svetovne humanitarne pomoči močno vplivalo na odzivanje na krizo;

B. ker je zaradi vladavine talibanov Afganistan močno izoliran na mednarodni ravni, zaradi česar prihaja do zamud pri zagotavljanju mednarodne pomoči; ker je potres nesorazmerno prizadel ženske zaradi strogega družbenega zakonika talibanov, ki moškim prostovoljcem prepoveduje, da bi se dotaknili žensk, kar ovira reševalna dela in zdravstveno oskrbo; ker talibani afganistanskim uslužbenkam in pogodbenim izvajalkam od 5. septembra 2025 ne dovolijo vstopa v prostore OZN v Kabulu, s čimer so zelo omejili zagotavljanje humanitarne pomoči ženskam in dekletom; ker ima apartheid na podlagi spola, ki ga je v Afganistanu uvedel talibanski režim, posledice za zdravstveno oskrbo in negativno vpliva na zagotavljanje pomoči prizadetim ženskam in dekletom; ker je pomanjkanje zdravnic in stroge omejitve potovanj za ženske in

---

[1] Sodba Sodišča z dne 16. januarja 2024, WS/Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet, C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47.

dekleta prispevalo k velikemu številu smrtnih žrtev potresa; ker so humanitarne delavke imele ključno vlogo pri doseganju prizadetih vasi, zagotavljanju zdravstvene oskrbe in psihosocialne podpore ter razdeljevanju pomoči;

C. ker talibani po vrnitvi na oblast avgusta 2021 radikalno tolmačijo in izvršujejo šeriatsko pravo, s čimer so ženske in dekleta skoraj popolnoma izključili iz javnega življenja v Afganistanu; ker ga izvršujejo z obsežnimi omejitvami za ženske in dekleta, vključno s prepovedjo srednješolskega in višješolskega izobraževanja, opravljanja večine oblik zaposlitev, onemogočanjem dostopa do javnih prostorov in športnih objektov, uvedbo strogih pravil oblačenja, ukinitvijo sistemov podpore za žrtve nasilja in pogojem, da lahko ženske potujejo le v spremstvu moškega skrbnika; ker se je zaradi drugih odlokov, kot je prepoved izobraževanja na področju zdravstva ali opravljanja zaključnih zdravniških izpitov za ženske iz decembra 2024 število žensk v zdravstvenih poklicih v Afganistanu drastično zmanjšalo;

D. ker je Sodišče Evropske unije leta 2024 izdalo tri sodbe[1] o nasilju in preganjanju na podlagi spola, v katerih je navedlo, da imajo države članice pravico, da pri individualni obravnavi prošnje za azil, ki jo vloži ženska z afganistanskim državljanstvom, upoštevajo samo spol in državljanstvo;

E. ker so talibani od 30. septembra do 2. oktobra 2025 po vsej državi onemogočili dostop do interneta ter tako prekinili komunikacijo, lete ter bančne in bistvene storitve, več milijonom Afganistancem onemogočili dostop do informacij in izobraževanja, ženskam in dekletom pa odvzeli eno od zadnjih možnosti za izobraževanje, saj jim talibani prepovedujejo obiskovanje šole po šestem razredu;

F. ker se je po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije 422 zdravstvenih ustanov v Afganistanu zaprlo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, kar je prizadelo 3,08 milijona ljudi; ker se Afganistan sooča s številnimi izrednimi zdravstvenimi razmerami, kar še poslabšuje že tako eno najvišjih stopenj umrljivosti mater na svetu;

G. ker so humanitarne razmere v Afganistanu težke, saj je od humanitarne pomoči odvisnih skoraj 24 milijonov ljudi, skoraj 15 milijonov pa jih trpi zaradi akutne neustrezne prehranske varnosti; ker se je med januarjem in oktobrom 2024 v Afganistan vrnilo več

---

[1] Sodba Sodišča z dne 16. januarja 2024, WS/Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet, C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47. Sodba Sodišča z dne 11. junija 2024, K, L v Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, C-646/21, ECLI:EU:C:2024:487; Sodba Sodišča z dne 4. oktobra 2024, AH, FN/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, C-608/22, C-609/22, ECLI:EU:C:2024:82.

kot 1,1 milijona Afganistancev, mnogi od njih pa so bili vrnjeni prisilno, kar pomeni pritisk na skupnosti, ki so že pod pritiskom; ker je v Afganistanu več kot 3,2 milijona notranje razseljenih oseb, 5,3 milijona afganistanskih beguncev in prosilcev za azil pa je v sosednjih državah;

H. ker je zmanjšanje sredstev ZDA za tujo pomoč močno prizadelo afganistanski zdravstveni sistem in programe pomoči v hrani; ker so EU in njene države članice še vedno med največjimi donatorji humanitarne pomoči Afganistanu, saj so odobrile en milijon EUR nujnih sredstev, poleg 161 milijonov EUR humanitarne pomoči, ki je bila leta 2025 že dodeljena organizacijam, ki delujejo po vsej Afganistanu; ker se humanitarna pomoč EU v Afganistanu zagotavlja izključno prek humanitarnih partnerjev;

I. ker je v državi vztrajno visoka stopnja terorističnih dejavnosti skrajnih islamističnih skupin, vključno s talibani, Al Kaido in Islamsko državo province Horasan, ki namerno napadajo civiliste, manjšine in humanitarne delavce; ker EU upravičeno ne vzdržuje odnosov z dejanskimi afganistanskimi oblastmi;

1. izraža globoko zaskrbljenost zaradi humanitarnih razmer v Kunaru, Nangarharju in sosednjih provincah, ki so posledica potresov, izreka sožalje družinam žrtev in poziva mednarodne akterje, naj čim prej pomagajo zagotoviti podporo preživelim; vztraja, da je treba okrepiti odzivanje na izredne razmere za prikrajšano prebivalstvo, zagotoviti pomoč na mejnih točkah migrantom, ki se vračajo, in okrepiti zlasti zdravstvene storitve za matere in otroke; poziva dejanske oblasti Afganistana, naj odpravijo vse omejitve, ki omejujejo dostop do humanitarne pomoči ali njeno razdeljevanje; obsoja kot zločin proti človeštvu, da je afganistanski režim namerno zapustil ženske in dekleta, ki so žrtve te tragedije;

2. odločno obsoja represivne ukrepe, kot je nedavna prekinitev dostopa do interneta, ki so jo po vsej državi uvedli talibani; ponovno poudarja, da te prakse dodatno izolirajo prebivalce Afganistana, zlasti ženske, ki iščejo priložnosti za spletno učenje, ter negativno vplivajo na operacije humanitarne pomoči in že tako krhko gospodarstvo države; poziva dejanske oblasti, naj se v prihodnje vzdržijo tovrstne prakse;

3. poziva mednarodno skupnost, naj usklajuje prizadevanja za povečanje in zagotavljanje humanitarne pomoči, obnovo infrastrukture ter zdravstveno in psihološko podporo preživelim, vključno z oskrbo po travmatični izkušnji; poziva k večjemu vlaganju v odpornost, ki temelji na skupnosti, in sicer s protipotresno varnimi stanovanji, lokalnimi sistemi zdravstvene oskrbe, prehransko varnostjo in možnostmi preživljanja za ženske; poziva Komisijo, naj nujno poveča podporo za osnovne potrebe in preživetje za Afganistan ter poveča nacionalna sredstva; poziva Komisijo, naj še naprej deluje prek povezave med humanitarnim delovanjem, razvojem in mirom;

opozarja, da lahko vse slabše humanitarne razmere in splošno pomanjkanje možnosti za boljšo prihodnost privedejo do vse večje destabilizacije in radikalizacije ter razseljevanja prebivalstva v Afganistanu in zunaj njegovih meja; pozdravlja namero Komisije, izraženo v njenem predlogu Globalna Evropa[1], da bo povečala podporo EU ukrepom za odpornost in celostnim odzivom na nestabilnost, ter poziva Komisijo in države članice, naj v zvezi s tem povečajo prožno večletno financiranje; poziva EU, naj intenzivneje sodeluje z regionalnimi partnerji in zaupanja vrednimi nevladnimi organizacijami, da se, če le mogoče, prepreči, da bi talibani posegali v pošiljke pomoči;

4. z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da se regija, ki jo je prizadel potres, sooča z množičnim pritokom afganistanskih družin, ki se vračajo v uničene domove in na kmetijska zemljišča, po prisilnem izgonu iz Irana in Pakistana; obsoja kršitve človekovih pravic, do katerih prihaja med temi deportacijami; izraža veliko zaskrbljenost zaradi posledičnega dodatnega pritiska na infrastrukturo za humanitarno pomoč v teh provincah; poziva Iran in Pakistan, naj nemudoma ustavita deportacije v Afganistan; v zvezi s tem poudarja pomen spoštovanja načela nevračanja, zlasti glede na trajajoči konflikt in nestabilnost v Afganistanu ter preganjanje etničnih skupin, žensk in političnih nasprotnikov;

5. se z zaskrbljenostjo seznanja s položajem afganistanskih zagovornikov človekovih pravic, novinarjev in drugih javnih osebnosti, ki so v zadnjem desetletju podpirali demokratični razvoj v Afganistanu in so prejeli dokumente, ki jim omogočajo začasno bivanje v Pakistanu; poziva EU in njene države članice, naj, kadar je to ustrezno in mogoče, pomagajo pri azilnem postopku za te posameznike;

6. ostro obsoja številne omejitve na podlagi spola, ki so jih uvedli talibani, in njihove diskriminatorne politike, zaradi katerih se Afganistanke ne morejo izobraževati, medicinsko usposabljati ter dostopati do zdravstvenega varstva in humanitarnega dela, to pa povzroča apartheid na podlagi spola; poziva EU, naj podpre priznanje apartheida na podlagi spola kot hudodelstva zoper človečnost; poziva dejanske afganistanske oblasti, naj odpravijo vse omejitve za ženske, in poziva k takojšnji ponovni vzpostavitvi polne, enakopravne in smiselne udeležbe žensk in deklet v javnem življenju; znova poziva EU in države članice, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe, da bi Afganistankam omogočili dejavno sodelovanje v mednarodnih forumih in pogajanjih; izrecno poziva dejanske oblasti, naj za ženske ponovno odprejo zdravstvene izobraževalne centre, saj v državi

---

[1] Predlog Komisije z dne 16. julija 2025 za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa Globalna Evropa (COM(2025)0551).

močno primanjkuje zdravstvenega osebja;

7. poziva dejanske oblasti, naj takoj odpravijo omejitve za humanitarne delavke in študentke, da bodo lahko ženske v celoti sodelovale pri odzivanju na nesreče, in naj organizacijam za pravice žensk dovolijo nadaljevanje dela v Afganistanu; izrecno poziva oblasti, naj nemudoma odpravijo vse omejitve za ženske, ki delajo za organizacije civilne družbe na lokalni in mednarodni ravni, da bodo lahko nadaljevale delo;

8. obsoja vztrajno nasilje nad ženskami v Afganistanu, vključno s posilstvi in spolnim nasiljem, prisilnimi porokami (otrok), nasiljem v družini in primeri pohabljanja ženskih spolnih organov;

9. vztraja, da morajo talibani preprečiti Al Kaidi, Daišu, ISIL Horasanu in drugim terorističnim skupinam in posameznikom, da bi uporabljali afganistansko ozemlje za ogrožanje ali kršenje varnosti drugih držav, tako da ne bodo gostili pripadnikov teh skupin in jim bodo onemogočili novačenje, usposabljanje ali zbiranje sredstev; je zaskrbljen, ker teh zavez ne spoštujejo; poziva vse zadevne partnerje, naj okrepijo svoja prizadevanja za razbitje vseh mrež za financiranje terorizma;

10. poziva EU in države članice, naj povečajo pritisk na talibane, tudi s ciljno usmerjenimi sankcijami, zamrznitvijo premoženja in prepovedjo potovanja proti talibanskim voditeljem, odgovornim za sistematične kršitve človekovih pravic, ter naj se vzdržijo nadaljevanja diplomatskih odnosov s talibani v skladu s petimi merili iz sklepov Sveta o Afganistanu iz septembra 2021;

11. poziva mednarodno skupnost, naj zagotovi, da bodo talibani odgovarjali za svoja dejanja, tudi z vzpostavitvijo neodvisnega preiskovalnega mehanizma OZN za Afganistan, in naj izvrši naloga za prijetje talibanskega vrhovnega voditelja Haibatule Ahundzade in talibanskega vrhovnega sodnika Abdula Hakima Hakanija iz julija 2025, ki sta bila izdana zaradi zločinov proti človečnosti, povezanih s preganjanjem žensk in deklet; izraža podporo tekočim preiskavam preganjanja na podlagi spola in drugih kršitev človekovih pravic;

12. pozdravlja vzpostavitev neodvisnega preiskovalnega mehanizma za Afganistan, ki bo odgovor na poziv afganistanskih žrtev in pomemben mejnik pri iskanju resnice, pravice in odgovornosti za prebivalce Afganistana, ki trpijo zaradi mednarodnih zločinov in kršitev mednarodnega prava, storjenih v državi; pozdravlja tudi podaljšanje mandata posebnega poročevalca OZN in ponavlja njegov poziv k odgovornosti;

13. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic, posebnemu odposlancu EU za Afganistan ter dejanskim oblastem

Afganistana.